

גמ' חולין (ה) - מחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם

רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פ"ל שבת ה"א) - אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה ושניהם כגוים לכל דבריהם.

ב. רמב"ם (פ"ב ע"ז ה"ה) - ישראל שעבד עבודת כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים לכל דבריו ואינו כישראל שעובר עבירה שיש בה סקילה וכו' וכן האפיקורסים מישראל אינן כישראל לדבר מן הדברים.

ג. משנ"ב (סי' נ"ה ס"ק מ"ו) - מומר לע"ג או לחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם ואינו מצטרף.

ג. רש"י לבימות (מח): - גר תושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבילות והזהירו הכתוב על השבת דמחלל את השבת כעובד עבודת כוכבים.

ד. רמב"ם (פ"ל הט"ו) - השבת ועבודה זרה כל אחת משתיהן שקולה כנגד שאר כל מצות התורה וכו' לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל, אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה ושניהם כגוים לכל דבריהם.

ה. פירוש המשניות להרמב"ם (יד.) - ואמרו השוחט בשבת, אם היה שוגג ולפיכך שחיטתו כשרה. ואמרו אף על פי שמתחייב בנפשו אמר התלמוד שענינו כך אף על פי שבמזיד מתחייב בנפשו בשוגג שחיטתו כשרה. ושמא תאמר ולמה לא תהא שחיטת מזיד בשבת כשרה הואיל ולא יהא מחלל ותאסר שחיטתו אלא אחר גמר השחיטה ואם שחט אחר כך נשחט אחר הוא שיהיה אסור, דע כי משיעשה חבורה בצואר הנשחט נעשה מחלל שבת לפני שישחוט כלום מן הושט והקנה, ואם תרצה יותר ברור מזה אמור, בעת ששחט מקצת הסימנין לפני שיגמור השחיטה נעשה מחלל שבת, ונמצא גמרו את השחיטה כשהוא פסול.

ו. חי' הר"ן חולין (יד.) - י"ל דלמאי דסליק אדעתין מעיקרא מוקמינן למתני' בשוחט בצנעא אבל בתוספות כתבו דאפילו במזיד ובפרהסיא שחיטתו הראשונה כשרה שאינו נעשה מומר אלא עד גמר שחיטה.

ז. ש"ך (יו"ד סי' ב' ס"ק י"ז) - דע שיש מחלוקת בין הפוסקים בזה והעיקר כהאומרים דעבודת כוכבים אפילו בצנעא אפילו רק פעם אחת הוי מומר לכל התורה ודינו כעובד כוכבים וכן אפ"ל חילל שבת פעם א' בפרהסיא מיהו באותה שחיטה לא נעשה בה מומר כגון בשוחט לעבודת כוכבים או השוחט בשבת אין שחיטה זו אסורה משום שחיטת מומר אלא משום שוחט לעבודת כוכבים.

ח. אגרות משה (ח"א סי' ל"ג) - שכיון שהדמיון לעובד ע"ז הוא מצד שנראה ככופר שייך זה רק באם מצד זה מחלל שבת אבל אם הוא מצד שאינו עומד בנסיון דהרוחת ממון או למלאות תאוותיו אין להחשיבו ככופר, ולכן בצנעא יכול לומר שהוא רק למלא תאוותיו ואף אם לא אמר כלום תלינן מצד חזקת כשרות שרק למלא תאוותיו ולא מצד כופר, דחזינן שאף אוכל נבלות לתיאבון יש לו חזקת כשרות שלא יאכל להכעיס משום דהחשוד לקל לא חשוד לחמור, אבל בפרהסיא הרי מחשבתו וכוונותיו הם דברים שבלב שלא ידוע להרואים והרואים יאמרו שעושה זה מצד שהוא כופר נמצא שעשה מעשה כפירה בכל אופן אף אם בלבו הוא מאמין בה' ועושה רק מצד תאוותו דכיון שעשה לעיני רואים בהכרח הוא כאופן שהרואים יפרשו מעשיו שהם ידינוהו ככופר. וא"כ בפה שידוע שרוב מחללי שבת הם בשביל תאוות הממון ויש הרבה שהולכים לביהכ"נ להתפלל ואח"כ הולכים לבית מסחרם אפשר גם שהוא בפרהסיא נידון כצנעא שלא יאמרו הרואים כלל שהוא מעשה כפירה רק שהוא עושה עברה דחלול שבת בשביל תאוה שא"כ גם לכל דבר אינו כעובד עכו"ם וכ"ש לנ"כ.

ט. חי' הריטב"א פסחים (כה.) - והתם (סנהדרין ע"ד ב') פירשו דפרהסיא היינו בי' מישראל, ונראה דלא סוף דבר שיהו בשעת מעשה אלא שידעו בדבר מדפרכינן התם והא אסתר בפרהסיא הואי.

י. תשו' מלמד להועיל (ח"א סי' כ"ט) - עוד יש סניף להקל דבזמננו לא מיקרי מחלל שבת בפרהסיא, כיון שרובן עושין כן, דבשלמא אם רוב ישראל זכאין, ומעטים מעיזים פניהם לעשות איסור זה הרי הוא כופר בתורה ועושה תועבה ביד רמה ופורש עצמו מכלל ישראל, אבל כיון דבעו"ה רובם פורצים הגדר תקנתם קלקלתם, היחיד חושב שאין זה עבירה גדולה כל כך וא"צ לעשות בצנעא, ופרהסי' שלו כצנעא, ואדרבה היראים קרואים בזמננו פרושים ומובדלים, והפושעים הם ההולכים בדרך כל הארץ.